

Onderzoeksresultaten:

Tweede coronagolf en zorg in de thuissituatie, december 2020

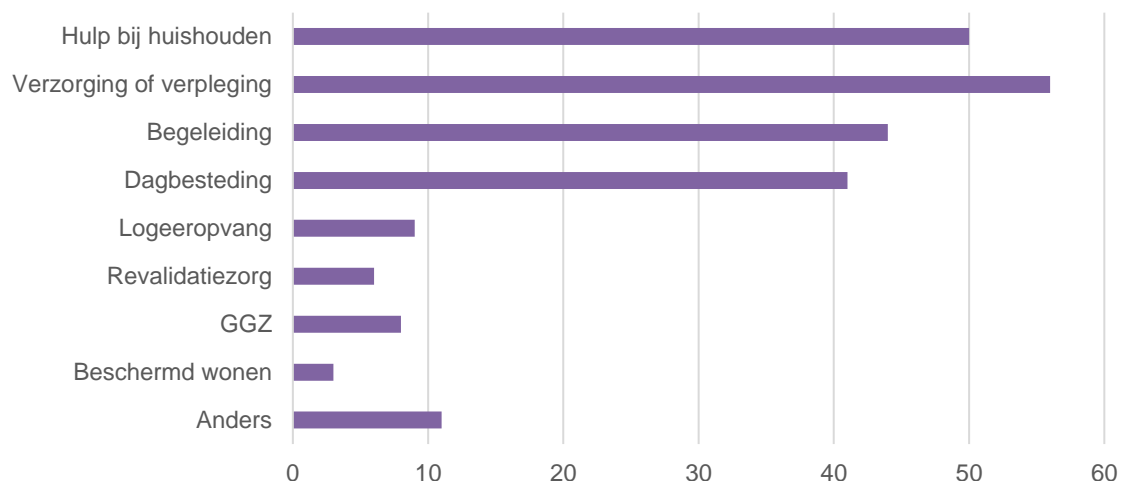
Mantelzorgers nog steeds zwaarder belast dan pre-corona.

Ook gedurende de tweede coronagolf zorgen mantelzorgers meer voor hun naaste in de thuissituatie en ervaren ze een hogere zorgzwaarte in vergelijking met de tijd vòòr corona. Bij 40% van de zorgsituaties waarin een indicatie voor formele zorg is afgegeven, is de professionele zorg geminderd of stopgezet. De alternatieve vormen van zorg die in sommige gevallen vervolgens geboden wordt, voldoet matig. Meestal is dit zorg en begeleiding door middel van telefonisch contact of beeldbellen. Alhoewel de resultaten iets gunstiger zijn in vergelijking met de periode van half maart tot half juni toen de eerste coronagolf in ons land heerste, is de situatie voor mantelzorgers bepaald niet rooskleurig te noemen. Signalen die MantelzorgNL binnenkrijgt via de Mantelzorglijn en haar aangesloten organisaties, duiden nog steeds op een zorgelijke situatie.

Minder uitval formele zorg in tweede coronagolf

Van alle respondenten die zorgen voor iemand in de thuissituatie (samenwonend of op afstand) zorgt 67% voor een naaste met een indicatie voor formele, professionele zorg. Aan deze mantelzorgers is gevraagd welke formele zorg normaliter wordt ontvangen.

Van welke vorm(en) van formele zorg maakt uw naaste normaal gesproken gebruik?
N=317

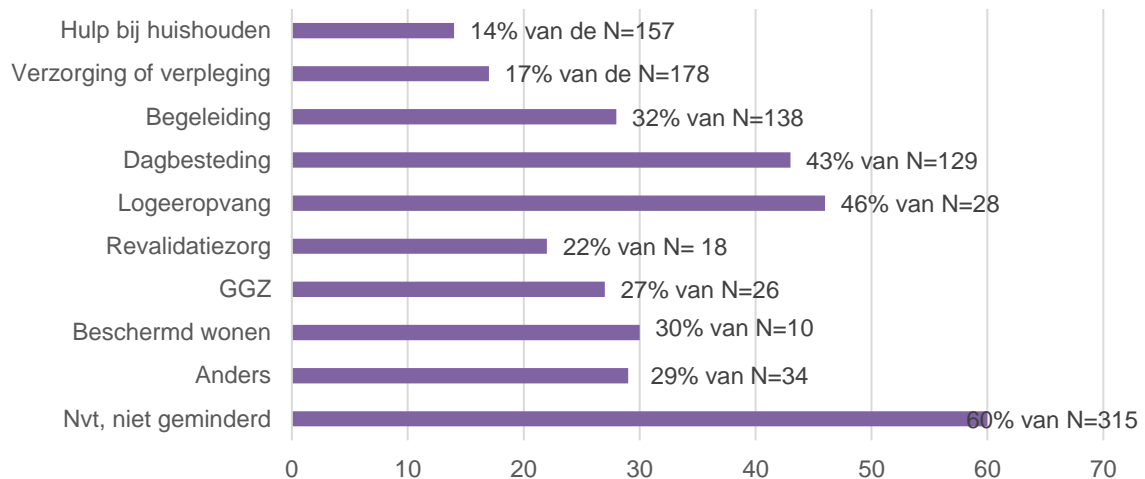

Welke zorg is stopgezet?

Aan deze mantelzorgers is vervolgens gevraagd of de formele zorg die normaliter wordt ontvangen, in de periode van half september tot begin december is geminderd of gestopt.

Uit de volgende grafiek blijkt dat inderdaad bij 40% van de mantelzorgsituaties het geval. Bij 60% bleef de formele zorg op hetzelfde niveau ondanks de impact van de tweede coronagolf.

% per vorm formele zorg die in de periode van half september tot nu is geminderd of gestopt N=315

In absolute zin zijn het minderen of stoppen van dagbesteding en begeleiding de vormen van zorg die de grootste groepen mantelzorgers en hun naasten treffen. In aandeel gezien zijn logeeropvang, dagbesteding en begeleiding de zorgsoorten die relatief vaak zijn geminderd of zelfs stopgezet. De mogelijkheden van logeeropvang worden in vergelijking met dagbesteding en begeleiding door een relatief kleine groep respondenten (9%) gebruikt.

Initiatief stopzetten zorg voornamelijk vanuit zorgaanbieder

Het initiatief van het stoppen of minderen van formele zorg ligt voor alle zorgsoorten voornamelijk bij de zorgaanbieder. Zo is begeleiding en dagbesteding in ongeveer de helft van de gevallen geminderd en in een kwart van de gevallen helemaal gestopt op initiatief van de zorgaanbieder. Ongeveer een kwart van de geminderde of gestopte zorg is door de mantelzorger zelf stopgezet, om de kans op besmetting met het coronavirus via een zorgmedewerker te minimaliseren.

Alternatieve vormen van zorg

Bij ongeveer een kwart van de zorgsituaties waarin de zorg is gestopt of geminderd wordt een alternatief geboden door de zorgaanbieder, meest in de vorm van telefonisch contact of beeldbellen. De tevredenheid over de geboden alternatieven is matig, maar twee derde van de respondenten geeft aan dat het een meerwaarde heeft in vergelijking met het volledig ontbreken van de betreffende zorgsoort.

Meer mantelzorg en hogere ervaren belasting

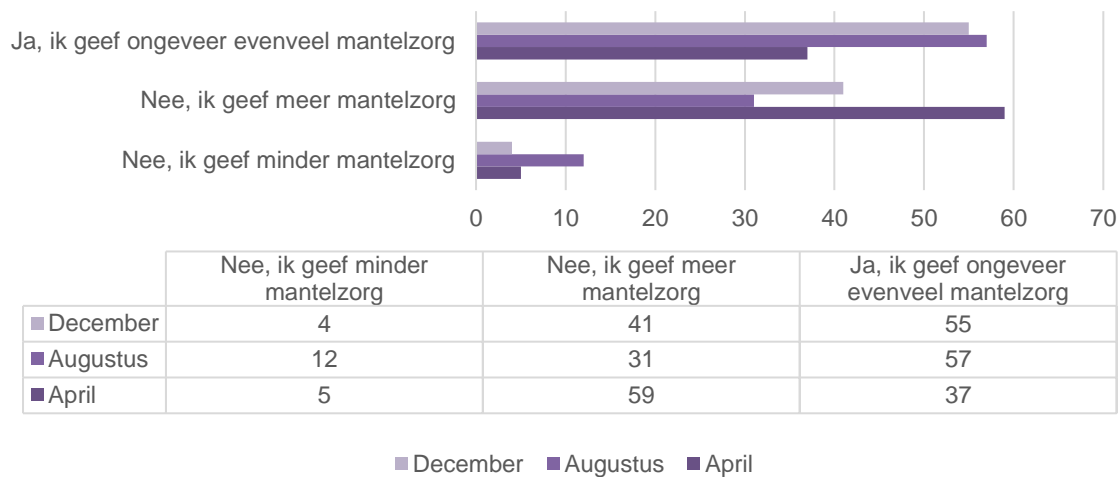
Ook in de tweede coronagolf wordt meer mantelzorg gegeven dan voor half maart, voordat de eerste coronagolf ons land bereikte en de intelligente lockdown van kracht werd. Dit heeft gevolgen voor de ervaren zorgzwaarte.

Meer mantelzorg

Van alle respondenten zorgt 55% weer evenveel als vóór half maart, het moment waarop de strenge coronamaatregelen van kracht werden. Een iets kleinere groep (41%) geeft echter aan dat zij nog

altijd meer dan voorheen zorgen voor hun naaste. Tot slot is er een kleine groep die juist minder zorgt dan voorheen (4%).

Geeft u evenveel mantelzorg als in de periode voor half maart? N=473

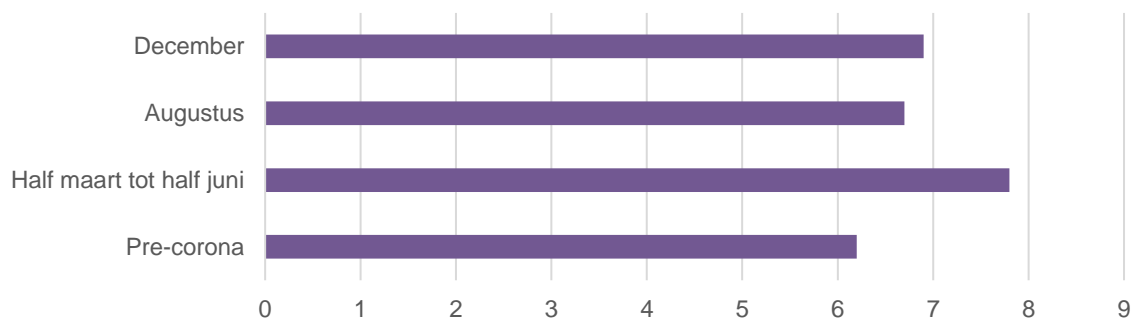

In vergelijking met eerdere uitvragen lijkt de situatie qua inzet van mantelzorgers iets genormaliseerd ten opzichte van de situatie in april van dit jaar ten tijde van de eerste coronagolf. Toch geeft nog altijd 41% meer mantelzorg dan pre-corona, hetgeen ook hoger is in vergelijking met augustus, tussen de beide coronagolven in.

Ervaren zwaarte van het zorgen nog steeds hoger dan pre-corona

De zorgzwaarte wordt in december hoger ervaren in vergelijking met de periode voor corona als ook gedurende de zomerperiode. De periode van half maart tot half juni werd echter gemiddeld het meest belastend ervaren qua zorgzwaarte.

Ervaren zorgzwaarte 1=helemaal niet zwaar 10= te zwaar N=473

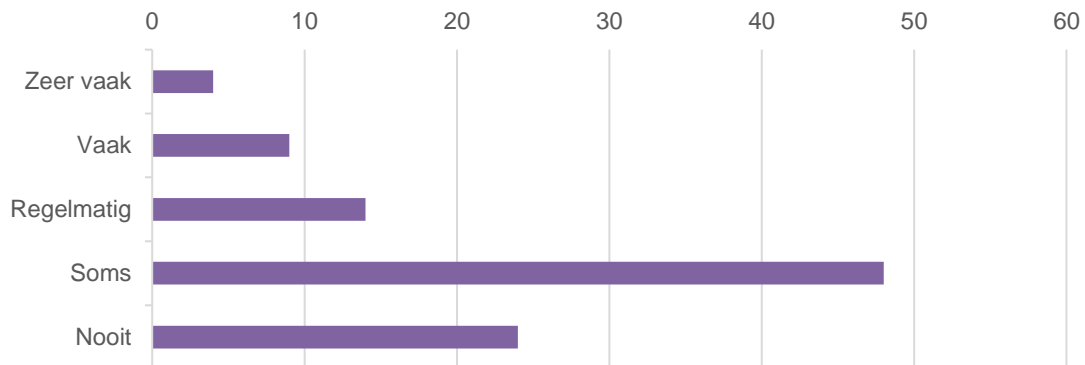

Driekwart van de mantelzorgers ervaart gevoelens de zorg niet aan te kunnen

Dat de afgelopen periode moeilijk was voor de mantelzorgers, blijkt ook uit het feit dat maar liefst 27% van alle respondenten regelmatig tot zeer vaak het gevoel had dat de zorg hen teveel werd en 48% soms. Slechts een kwart van de mantelzorgers heeft dit gevoel de afgelopen periode niet ervaren.

Heeft u sinds half september het gevoel gehad de zorg niet meer aan te kunnen?

N=472

Het gevoel de zorg niet aan te kunnen werd gedurende de periode van half maart tot half juni vaker ervaren. De groep die in augustus aangaf gedurende de eerste coronagolf vaak tot zeer vaak dergelijke gevoelens te hebben, was destijds 22% tegenover 13% in deze meting.

Geleerde lessen van de eerste coronagolf

Op de vraag of men vindt dat er geleerd is van de eerste coronagolf, waardoor het zorgen voor een ander beter of gemakkelijker verloopt in deze tweede coronagolf, antwoordt 18% bevestigend. Opvallend veel respondenten in deze groep blijken gebruikers van dagbesteding die aangeven dat dagbesteding nu wel mogelijk is in tegenstelling tot tijdens de eerste coronagolf. Ook wordt genoemd dat nu meer bekend is over het virus en men zich minder overvallen voelt door de maatregelen die worden genomen. De navolging van beschermende maatregelen en het gebruik van beschermingsmiddelen lijken routine te zijn geworden bij zowel mantelzorger als zorgprofessional.

Enkele citaten:

Niet alles ligt nu stil, dagbesteding gaat gewoon door gelukkig

De eerste golf kwam volledig onverwacht, de tweede niet.

De zorg die toen stopte, loopt nu gewoon door. Gelukkig.

De dagopvang is nog steeds geminderd. Betekent voor mij meer zorgmomenten als mantelzorger en minder gelegenheid om zelf te ontspannen en de accu op te laden.

De onzekerheid went.

Betere bescherming, meer kennis van het virus en de noodzakelijke maatregelen.

Helaas geeft een grotere groep (39%) aan dat er niets is geleerd van de eerste coronagolf. Veel mantelzorgers die hier toelichting geven voelen zich uitgeput door extra te moeten zorgen voor een ander. De mogelijkheden om de zorg even los te laten en zichzelf op te laden worden nu erg gemist. Mantelzorgers voelen zich ook niet gezien in tegenstelling tot zorgprofessionals die wel waardering lijken te krijgen in media en met zorgbonus.

Enkele citaten:

*Het zware zit in de opeenstapeling. Het niet bijgekomen zijn van de eerste golf waarin scholen sloten en dochterlief een tijdje volledig thuis kwam. Nu waarin scholen open zijn maar je continue moet schakelen omdat er iets dicht is of dochterlief in quarantaine moet...
Dat gaat maar door bovenop de al bestaande vermoeidheid.*

Ik heb niet het idee dat er gezien wordt wat er in de thuissituatie plaatsvindt. Je hoort meer over verpleeghuizen maar veel minder over de thuissituatie terwijl daar meer mensen met een beperking of dementie worden verzorgd.

Er is totaal niets veranderd en er is alleen maar meer zorg bij mij neergelegd.

De zorgaanbieders weten dat ik het thuis wel zal overnemen.

Ik voel me heel erg alleen staan.

Gebruik pakket persoonlijke beschermingsmaterialen erg laag

Van de mantelzorgers heeft 11% (n=52) te maken gehad met een verdenking of een daadwerkelijke besmetting met het coronavirus van hun zorgvrager in de thuissituatie. In dat geval hebben mantelzorgers sinds 18 mei recht op een pakket met persoonlijke beschermingsmaterialen (PBM), als de afstand van 1,5 meter afstand tussen mantelzorgers en zorgvrager niet kan worden gewaarborgd en de zorg intensief is. Slechts vier mantelzorgers hebben daadwerkelijk gebruik

gemaakt van het pakket dat op recept bij de apotheek kan worden opgehaald, terwijl 15 mantelzorgers aangaven er sinds mei wel behoefte aan te hebben gehad en tevens te voldoen aan de voorwaarden. Mogelijk waren zij onbekend met het bestaan van het PBM of was het verkrijgen ervan lastig. De vier mantelzorgers die namelijk wel gebruik hebben gemaakt van het PBM, gaven alle vier aan dat huisarts en apotheek niet op de hoogte waren en bij twee van hen was het PBM uiteindelijk geregeld na tussenkomst van MantelzorgNL.

Achtergrond respondenten

Aan dit onderzoek deden 609 respondenten mee in de periode van 28 november tot en met 6 december 2020. Van hen vielen 56 respondenten af omdat zij inmiddels niet meer voor een ander zorgen. Iets meer dan de helft van de mantelzorgers woont samen met de persoon voor wie men zorgt. Een kwart van de mantelzorgers zorgt op afstand voor een zelfstandig wonende zorgvrager en 4% zorgt voor een zorgvrager woonachtig in begeleid of beschermd wonen. De overige 13% zorgen voor een naaste in een instelling en zijn vrijwel direct naar het einde van de vragenlijst geleid. Van de respondenten zorgt 58% voor iemand ouder van 65 jaar of ouder, terwijl 24% zorgt voor iemand van 40 tot 65 jaar. De overige 18% zorgt voor iemand jonger dan 40 jaar. De respondenten zijn vrijwel allemaal (zeer) langdurig en intensief zorgende mantelzorgers.

Nationaal Mantelzorgpanel

Met het Nationaal Mantelzorgpanel peilt MantelzorgNL periodiek de behoeften en meningen van mantelzorgers over actuele onderwerpen die met mantelzorg te maken hebben. Momenteel telt het NMP ongeveer 1750 panelleden. De resultaten worden gebruikt om actuele vraagstukken in kaart te brengen waarmee de belangen van mantelzorgers worden behartigd. Zie voor meer informatie: www.mantelzorg.nl/resultaten